

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Covid-19 oppdrag 539
Vår ref.: 21/39084-5
Saksbehandler: Christian Borgen Lindstad
Dato: 30.09.2021

Brev om svar på Covid-19 oppdrag nr. 539 fra HOD - vedrørende forhåndsgodkjenning av karantenested

Svar på dette oppdraget finnes vedlagt.

Oppsummering:

- Helsedirektoratet anbefaler at gjeldende krav om forhåndsgodkjent innkvartering eller karantenehotell beholdes for arbeidsreisende over de søknadsbaserte ordningene.
- Forutsatt en fortsatt gunstig utvikling, forventer vi at innreiserestriksjonene fra grå land kan heves innen få uker slik at de søknadsbaserte ordningene kan avvikles.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Borgen Lindstad
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

Helsedirektoratet

Avdeling spesialisthelsetjenester
Christian Borgen Lindstad

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 539 - Vedrørende forhåndsgodkjenning av karantenested

Oppsummering

- HelseDirektoratet anbefaler at gjeldende krav om forhåndsgodkjent innkvartering eller karantenehotell beholdes for arbeidsreisende over de søknadsbaserte ordningene.
- Forutsatt en fortsatt gunstig utvikling, forventer vi at innreiserestriksjonene fra grå land kan heves innen få uker slik at de søknadsbaserte ordningene kan avvikles.

Svaret på oppdraget er utarbeidet på grunnlag av faglig underlag fra Folkehelseinstituttet (FHI). Underlaget fra FHI finnes også som eget vedlegg.

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 539 til HelseDirektoratet og FHI – vedrørende forhåndsgodkjenning av karantenested

Helse- og omsorgsdepartementet ber HelseDirektoratet om i samarbeid med Folkehelseinstituttet å foreta en smittevernaglig vurdering av om det fortsatt skal stilles krav om at arbeids- og oppdragstakere som har fått innreise etter søknadsordningene, gjennomfører karantene på et egnet oppholdssted godkjent av Arbeidstilsynet eller på karantenehotell. Dersom etatene anbefaler at dette kravet videreføres, bes det om en begrunnelse for hvorfor kravet fortsatt bør opprettholdes og en vurdering av det opp mot vilkårene i smittevernloven § 1-5. Det bes også om en vurdering og anbefaling av forutsetninger som må til for at kravet kan opphøre.

Bakgrunn

Som kjent anbefalte etatene i svar på oppdrag 530 at plikten til opphold karantenehotell ble avviklet i den første fasen av nedtrapningen av innreisetiltakene, men at et tilbud om hotell der karanteneplikten kan gjennomføres bør opprettholdes som et tilbud så lenge det er plikt til innreisekarantene. Arbeidstilsynets forhåndsgodkjenning av egnet oppholdssted som var regulert i covid-19-forskriften § 5 og kapittel 2A ble imidlertid ikke omtalt eller vurdert av etatene.

Hovedregelen om plikt til å gjennomføre innreisekarantene på karantenehotell ble opphevet 25. september 2021, men ordningen er foreløpig opprettholdt som et tilbud for dem som ikke har et annet egnet karantenested. Samtidig ble det innført krav om at utlendinger som har fått innreise etter de søknadsbaserte ordningene som forvaltes av Sjøfartsdirektoratet og Landbruksdirektoratet, skal gjennomføre karantenen på et egnet oppholdssted godkjent av Arbeidstilsynet etter kapittel 2A eller på karantenehotell, se covid-19-forskriften § 5 andre ledd.

Frist: 30. september 2021

Kontaktperson i HOD : Tjaarke Hopen tjh@hod.dep.no

Kontaktperson i JD: Ivar Gullbrand Nyhus ivar.nyhus@jd.dep.no

Bakgrunn

De søknadsbaserte ordningene under Sjøfartsdirektoratet (Sdir) og Landbruksdirektoratet (Ldir) medfører at det kan søkes om unntak fra innreiserestriksjoner, og gjelder for utlendinger som gjør arbeid som er strengt nødvendige for å opprettholde aktiviteten i norske virksomheter. Personer med kritisk samfunns viktig funksjon omfattes ikke, da slike innreisende kan innvilges unntak etter annen unntakshjemmel.

De søknadsbaserte ordningene er basert på at man kan søke unntak fra innreiserestriksjoner, men de som innvilges innreise må følge gjeldene innreisetiltak (test og karantene). Det vises til tidligere oppdrag om ordningene, spesielt utfyllende beskrivelse av ordningene i oppdrag 469 og nylig vurdering av innreisevolum i oppdrag 523.

Den 25.09.21 gikk vi over til normal hverdag med økt beredskap. Innreiserestriksjonene ble opphevet for personer bosatt i EØS/Schengen/Storbritannia/Sveits og lilla land, men gjenstår for øvrige land.

De søknadsbaserte ordningene gjenstår således kun for reisende fra grå land, inntil innreiserestriksjoner heves også for disse landene.

Innreisekarantene kan nå avsluttes ved negativ PCR tatt minst tre døgn etter ankomst.

Generelt krav om karantenehotell er fjernet. Karantenehotell gjenstår nå som et tilbud til innreisende som ikke selv disponerer egnet karantenested, og for personer som ankommer over søknadsbaserte ordninger etter covid-19 forskriften §5.

Covid-19-forskriften nye §5 andre ledd lyder:

Utlendinger som har fått innreise etter forskrift om søknadsbasert ordning for unntak fra innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen eller forskrift om søknad om unntak fra innreiserestriksjonene for utlendinger som er strengt nødvendige for å opprettholde forsvarlig drift i grøntnæringen, skal gjennomføre innreisekarantenen på et egnet oppholdssted godkjent av Arbeidstilsynet etter kapittel 2A eller på karantenehotell etter første ledd andre punktum.

I dette oppdraget er etatene bedt vurdere om det fortsatt skal stilles krav om at arbeids- og oppdragstakere som har fått innreise etter søknadsordningene, gjennomfører innreisekarantene på et egnet oppholdssted godkjent av Arbeidstilsynet eller på karantenehotell. Det bes også om en vurdering og anbefaling av forutsetninger som må til for at kravet kan opphøre.

Andre relevante oppdrag

469 - Innreisevolum etter søknadsordning for arbeidsreisende

523 - Innreisevolum etter søknadsbasert ordning for unntak for innreiserestriksjoner

530 - Samleoppdrag om innreiserestriksjoner, reiseråd, innreisekarantene, karantenehotell, bruk av koronasertifikat og testing ved innreise

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Det faglige underlaget fra FHI er vedlagt i sin helhet.

Oppsummering

- *Krav til Arbeidstilsynets forhåndsgodkjenning av karantenested anbefales videreført fram til innreiserestriksjonene og karanteneplikten oppheves for gruppen arbeids- og oppdragsreisende fra 'grå' land.*

- *Krav til et karantenesteds egnethet er forskriftsfestet for å sikre etterlevelse av smittevernråd og regler i karantenetiden. Forhåndsgodkjenning av karantenested er en forsikring om at boforholdene tilfredsstiller kravene.*
- *Arbeids- og oppdragstakere som har fått innreise etter søknadsordningene ankommer nå fra 'grå' land og utgjør et antatt lite volum av det totale antall innreisende. Faktorer som høy smitteforekomst i hjemland og/eller lav vaksinasjonsdekning, kan gjøre gruppen mer utsatt for sykdom ved smitteeksponering på karantenested.*
- *Det har ved tidligere tilsyn vært avdekket boforhold for arbeids- og oppdragsreisende som ikke tilfredsstiller egnethetskravet til karantened, og ikke beskytter den enkelte tilstrekkelig mot smitte*
- *Ila pandemien har det vært flere større utbrudd på arbeidssted/bosted som har vært belastende for kommunen å håndtere. Skulle kravet til forhåndsgodkjenning imidlertid bortfalle, er det liten grunn til å tro at det vil få alvorlige konsekvenser i samfunnet forøvrig, gitt den høye vaksinasjonsdekning vi har i Norge p.t.*

Helsedirektoratets vurdering

Vedrørende nylig endring av covid-19-forskriften §5

I tidligere oppdrag har Helsedirektoratet påpekt at det for enkelte grupper av arbeidsreisende over de søknadsbaserte ordningene ikke var krav om verken karantenehotell eller forhåndsgodkjent innkvartering etter Covid-19 forskriften kapittel 2A (dvs. at innreisekarantene for enkelte kunne gjennomføres på "annet egnet sted" som definert i covid-19-forskriften). Dette var aktuelt for arbeidsreisende fra områder *uten* krav til karantenehotell, samt for arbeidsreisende som hadde testet seg ut av karantenehotell ved negativ PCR etter tre døgn og kunne gjennomføre resterende innreisekarantene på "annet egnet sted".

Ordlyden i nye §5 andre ledd (referert over) medfører at *alle* innreisende over ordningene nå har plikt til å gjennomføre innreisekarantene enten på karantenehotell eller i forhåndsgodkjent innkvartering. Bestemmelsen medfører likevel i praksis ingen innskjerping: Arbeidsreisende fra grå land hadde før normal hverdag også plikt til karantenehotell i minst tre dager med mindre arbeidsgiver stilte forhåndsgodkjent innkvartering til disposisjon. Innreisekarantene kan nå avsluttes ved negativ PCR etter tre dager for alle, og det er ikke lenger behov for å fullføre resterende innreisekarantene på "annet egnet sted".

Innreisevolum over ordningene

Helsedirektoratet har i tidligere oppdrag (sist 423) vurdert at innreisevolumet over de søknadsbaserte ordningene har utgjort en svært liten andel av det totale innreisevolumet. Det foreligger ikke oppdatert statistikk på Sdirs og Ldirs nettsider. Basert på tidligere vurderinger har vi grunn til å anta at det aktuelle innreisevolumet over ordningene vil være lavt med mindre det gjøres betydelige utvidelser av ordningen, spesielt nå som innreiserestriksjonene er hevet for alle land unntatt de grå.

Vedrørende karantenealternativene

I oppdrag 530 anbefalte Helsedirektoratet at det etter få uker vurderes om innreiserestriksjonene kan heves også for grå land (fase 2). Forutsatt en fortsatt gunstig utvikling i den epidemiologiske situasjonen, regner vi med at innreiserestriksjonene heves også for grå land innen rimelig tid. Det er antakelig få arbeidsgivere som vil være tjent med å søke om forhåndsgodkjenning av karantenested på nåværende tidspunkt. Derfor antar vi at karantenehotell blir det mest aktuelle karantenealternativet for søkere som ikke allerede disponerer forhåndsgodkjent karanteneinnkvartering. Vi forventer at arbeidsreisende fra grå land primært vil ankomme via fly, og de praktiske forholdene vil antakelig ligge godt til rette for å gjennomføre innreisekarantene i karantenehotell.

Smittevern­faglig vurdering

For en overordnet generell smittevern­faglig vurdering av innreiserestriksjoner, vises til oppdrag 530. Her anbefalte Helse­direktoratet en gradvis ned­trapning av innreiserestriksjoner- og tiltak for å sikre kapasiteten i alle ledd av pandemihåndteringen ved overgang til normal hverdag med økt beredskap. Innreiserestriksjoner består derfor fortsatt for grå land da man anser smitterisikoen for å være størst fra disse landene.

Helse­direktoratet viser til FHIs underlag og støtter dette.

FHI viser til at det gjennom pandemien har det vært flere, til dels store, utbrudd knyttet til steder der mange bor og jobber tett, og der mulighetene til å etterleve karantenebestemmelsene har vært en utfordring.

Selv om det faktiske innreisevolumet over de søknadsbaserte ordningene forventes å være beskjedent, kan utbrudd føre til lokale kapasitetsutfordringer og være belastende for kommunene å håndtere.

FHI skriver videre:

Skulle kravet til forhåndsgodkjenning imidlertid bortfalle, er det liten grunn til å tro at det vil få alvorlige konsekvenser i samfunnet forøvrig, gitt den høye vaksinasjonsdekning vi har i Norge p.t.

Helse­direktoratet støtter dette synet, men påpeker samtidig at det i tillegg er gunstig å forsinke videre importsmitte til den norske befolkningen frem til alle anbefalte grupper har oppnådd mål om ønsket vaksinasjonsdekning. Det kan også bli aktuelt med en tredje vaksinedose for deler av befolkningen. Som vurdert i tidligere oppdrag, kan den samlede summen av luftveisinfeksjoner medføre en betydelig sykdomsbyrde under vintersesongen.

Videre ligger forholdene antakelig best til rette for utvikling av nye bekymringsvarianter (VOC) i tredjeland med høy smittespredning.

Oppdatert smittevern­faglig vurdering av reglene om karantenehotell opp mot smvl. § 1-5

Etter smittevernloven § 1-5 må krav om godkjenning av oppholdssted – alternativt opphold på karantenehotell dersom ikke godkjenning av annet egnet oppholdssted kan skje være basert på en klar medisinsk­faglig begrunnelse, fremstå som tjenlig etter en helhetsvurdering og være nødvendig av hensyn til smittevernet. Tiltaket må være egnet til å forebygge eller hindre smittespredning.

Importsmitte har vært en viktig årsak til smitteutbrudd vi har hatt i Norge. Innføring av godkjenningsordningen og karantenehotellplikten ble ansett som nødvendig og forholdsmessig for å sikre etterlevelsen av innreisekarantene, for å redusere forekomst av importsmitte og for å motvirke smittespredning. Helse­direktoratet vurderte i leveransen på oppdrag 530 at det ikke lenger var nødvendig og forholdsmessig å videreføre karantenehotellplikten *generelt*. Det ble vist til at en stor andel av den voksne befolkningen nå er fullvaksinert. Vi har likevel fortsatt tiltak for å beskytte befolkningen mot importsmitte i en overgangsfase. Det er fortsatt test- og karanteneplikt fra områder med høy smitterisiko både i og utenfor EØS/Schengen. Innreiserestriksjonene har blitt opprettholdt overfor tredjeland da risikoen forbundet med import av smitte anses størst fra slike land.

Slik restdelen av karantenehotellordningen nå gjenstår representerer den kun et målrettet alternativt tiltak hvor egnet oppholdssted av praktiske årsaker ikke kan etableres og tiltaket rammer således ikke bredere enn det som anses som nødvendig i særskilte situasjoner. Med økende vaksinasjonsdekning vil en beskyttet befolkning i større grad tåle konsekvensene av eventuell importsmitte. Nødvendigheten av å kontrollere etterlevelse av innreisetiltak gjør seg ikke gjeldende i samme grad nå som en større andel av befolkningen er fullvaksinert. Som fremholdt i oppdrag 530 må det på denne bakgrunn ses hen til om man kan sikre tilstrekkelig kontroll med importsmitte gjennom mindre inngripende tiltak.

Alternativet til karantenehotell er å gjennomføre karantene på annet egnet oppholdssted, som for de fleste vil kunne oppleves som et mindre inngrep i privatlivet. Det vil her kunne ligge til rette for noe mer kontakt med kolleger i tilknytning til et arbeidssted. Karantenestedet må fortsatt oppfylle forskriftens krav til et egnet sted for

gjennomføring av karantenen og vil slik sett være smittevern­faglig forsvarlig. Tidligere erfaringer med arbeidsbrakker som ikke ble kontrollert/fulgt opp av Arbeidstilsynet har vist seg ikke å være smittevernmessig forsvarlig i tilstrekkelig grad.

Gjeldende krav om forhåndsgodkjent innkvartering eller karantenehotell vurderes som nødvendig og forholds­messig i nåværende situasjon slik at kravet om nærkontakt md andre kan unngås.

Det vises for øvrig til de momenter som anføres ovenfor.

Helsedirektoratets konklusjon

Helsedirektoratet anbefaler at gjeldende krav om forhåndsgodkjent innkvartering eller karantenehotell beholdes for arbeidsreisende over de søknadsbaserte ordningene. Forutsatt en fortsatt gunstig utvikling, forventer vi at innreiserestriksjonene fra grå land kan heves innen få uker slik at de søknadsbaserte ordningene kan avvikles.

Vedlegg til malen

FHIs vurdering er vedlagt i sin helhet.

Vedrørende forhåndsgodkjenning av karantenested

Oppdrag 539 til Helsedirektoratet og FHI vedrørende forhåndsgodkjenning av karantenested

Helse- og omsorgsdepartementet ber Helsedirektoratet om i samarbeid med Folkehelseinstituttet å foreta en smittevernaglig vurdering av om det fortsatt skal stilles krav om at arbeids- og oppdragstakere som har fått innreise etter søknadsordningene, gjennomfører karantene på et egnet oppholdssted godkjent av Arbeidstilsynet eller på karantenehotell. Dersom etatene anbefaler at dette kravet videreføres, bes det om en begrunnelse for hvorfor kravet fortsatt bør opprettholdes og en vurdering av det opp mot vilkårene i smittevernloven Â§ 1-5. Det bes også om en vurdering og anbefaling av forutsetninger som må til for at kravet kan opphøre.

Bakgrunn

Som kjent anbefalte etatene i svar på oppdrag 530 at plikten til opphold karantenehotell ble avvirket i den første fasen av nedtrapningen av innreisetiltakene, men at et tilbud om hotell der karanteneplikten kan gjennomføres bør opprettholdes som et tilbud så lenge det er plikt til innreisekarantene. Arbeidstilsynets forhåndsgodkjenning av egnet oppholdssted som var regulert i covid-19-forskriften Â§ 5 og kapittel 2A ble imidlertid ikke omtalt eller vurdert av etatene.

Hovedregelen om plikt til å gjennomføre innreisekarantene på karantenehotell ble opphevet 25. september 2021, men ordningen er foreløpig opprettholdt som et tilbud for dem som ikke har et annet egnet karantenested. Samtidig ble det innført krav om at utlendinger som har fått innreise etter de søknadsbaserte ordningene som forvaltes av Sjøfartsdirektoratet og Landbruksdirektoratet, skal gjennomføre karantenen på et egnet oppholdssted godkjent av Arbeidstilsynet etter kapittel 2A eller på karantenehotell, se covid-19-forskriften Â§ 5 andre ledd.

Frist: 30. september 2021

Kontaktperson i HOD : Tjaarke Hopen tjh@hod.dep.no

Kontaktperson i JD: Ivar Gullbrand Nyhus ivar.nyhus@jd.dep.no

Folkehelseinstituttets vurdering

Oppsummering

- Krav til Arbeidstilsynets forhåndsgodkjenning av karantenested anbefales videreført fram til innreiserestriksjonene og karanteneplikten oppheves for gruppen arbeids- og oppdragsreisende fra 'grå' land.
- Krav til et karantenesteds egnethet er forskriftsfestet for å sikre etterlevelse av smittevernråd og regler i karantenetiden. Forhåndsgodkjenning av karantenested er en forsikring om at boforholdene tilfredsstillende kravene.
- Arbeids- og oppdragstakere som har fått innreise etter søknadsordningene ankommer nå fra 'grå' land og utgjør et antatt lite volum av det totale antall innreisende. Faktorer som høy smitteforekomst i hjemland og/eller lav vaksinasjonsdekning, kan gjøre gruppen mer utsatt for sykdom ved smitteeksponering på karantenested.
- Det har ved tidligere tilsyn vært avdekket boforhold for arbeids- og oppdragsreisende som ikke tilfredsstillende egnethetskravet til karantened, og ikke beskytter den enkelte tilstrekkelig mot smitte
- Ila pandemien har det vært flere større utbrudd på arbeidssted/bosted som har vært belastende for kommunen å håndtere. Skulle kravet til forhåndsgodkjenning imidlertid bortfalle, er det liten grunn til å tro at det vil få alvorlige konsekvenser i samfunnet forøvrig, gitt den høye vaksinasjonsdekning vi har i Norge p.t.

Vurdering

Innreisekarantene er et effektivt tiltak for å hindre videre spredning av eventuell importsmitte til Norge. Det viktigste smittereduserende tiltaket i karantenetiden er å holde avstand til andre. Jf covid-19-forskriftens §5 stilles det krav til et karantenesteds egnethet. Kravene er forskriftsfestet for å sikre best mulig etterlevelse. Arbeids- og oppdragsreisende under søknadsordningene har normalt ikke egen bolig, men benytter ofte boliger som stilles til rådighet av arbeidsgiver. Gjennom pandemien har det vært flere, til dels store, utbrudd knyttet til steder der mange bor og jobber tett, og der mulighetene til å etterleve karantenebestemmelsene har vært en utfordring.

Arbeidstilsynets forhåndsgodkjenning av karantenested sikrer tilfredsstillende boforhold i karantenetiden i hht covid-19 forskriftens krav om egnethet av karantenested.

Dette optimaliserer muligheten for god etterlevelse av regler/råd i karantenetiden, og gjør den enkelte arbeidstaker mindre risikoutsatt mht smitte.

Arbeidstilsynets forhåndsgodkjenning er per i dag kun aktuell for arbeids- og oppdragsreisende fra 'grå' land som ikke har innreisetillatelse uten å søke om unntak under søknadsordningene. FHI antar at volumet av innreisende fra 'grå' land under søknadsordningene utgjør et lite volum innreisende. Risikoen for importsmitte og videre spredning er dermed lav. Blant grå land er det imidlertid land med høy smitteforekomst og/eller lav vaksinasjonsdekning. Dette kan medføre risiko for utbrudd blant innreisende som oppholder seg på samme sted, dersom det ikke er tilrettelagt for avstand med enerom, ordninger for matsservering m.m. Med en godt beskyttet befolkning gjennom vaksinasjon, er risikoen for spredning til det norske samfunnet likevel å anse som liten, og konsekvensene deretter.

FHI anbefaler at krav om forhåndsgodkjenning av karantenested for arbeids- og oppdragsreisende på søknadsordning opprettholdes, for å sikre god etterlevelse av stadig gjeldende karantenekrav, og for å redusere risikoen for smitte og sykdom blant eventuelle uvaksinerte arbeidsinnreisende. De smittevernfarende fordelene ved å opprettholde kravet synes større, for den enkelte reisende, enn ulempene, så lenge det eksisterer et karantenekrav for arbeids- og oppdragsreisende fra 'grå' land som gis innreise under søknadsordningene.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.